

*Bošnjačko nacionalno vijeće
Bosniac National Council
Национални савет бошњачке националне мањине*

**VLADA REPUBLIKE SRBIJE
SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE**
G-đa Ana Brnabić, predsjednik

*Novi Pazar, 26. septembar 2017. Godine
RB 810-01/2017*

Predmet: Prijedlog zaključaka za sjednicu Savjeta za nacionalne manjine zakazane za 4. oktobar 2017. godine

Uvažena predsjednice Brnabić,

Na osnovu Odluke o obrazovanju saveta za nacionalne manjine („Sl. Glasnik RS“, br. 32/2015, 91/2016 i 78/2017), Poslovnika o radu Saveta za nacionalne manjine i prijedloga dnevnog reda za sjednicu Saveta zakazanu za 4. Oktobar 2017. Godine, predlažem da Savet razmatra i donese:

1. ZAKLJUČAK o pokretanju postupka za reviziju Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina;
2. ZAKLJUČAK o pokretanju postupka za povlačenje iz procedure nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina; i
3. ZAKLJUČAK o pokretanju postupka za povlačenje iz procedure prednacrtu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim savjetima nacionalnih manjina.

O b r a z l o ž e n j e

Polazeći od proklamovanog principa da nacionalna vijeća nacionalnih manjina moraju imati ključnu ulogu u izradi, implementaciji i monitoringu pravnog okvira za zaštitu nacionalnih manjina i da legitimni predstavnici nacionalnih manjina trebaju imati aktivno i ravnopravno učešće u svim radnim grupama, političkim forumima i konsultativnim tijelima kako bi se osiguralo održivo poboljšanje položaja nacionalnih manjina, s jedne strane i s druge strane činjenica da je u procesu definisanja pravnog okvira za zaštitu manjina u Srbiji (Akциони plan za manjine i manjinski zakoni) napravljeno više krupnih propusta na koje su ukazivali predstavnici manjina u tim radnim grupama, Akcioni plan za manjine i manjinski zakoni nemaju potreban legitimitet, niti su u stanju da kao takvi ostvare cilj zbog kojeg su urađeni.

1. Tokom izrade Akcionog plana za manjine ignorisani su prijedlozi bošnjačkih predstavnika za zaštitu vitalnih interesa Bošnjaka i poboljšanje njihovog socio-ekonomskog položaja u Srbiji, zbog čega je Bošnjačko nacionalno vijeće na zadnjoj sjednici Radne grupe, 23. novembra 2015. godine, izrazilo svoje neslaganje i protest. Na isti način je ignorisan prijedlog kojim je Bošnjačko nacionalno vijeće uzelo učešće u javnoj raspravi o Akcionom planu, 7. decembra 2015. godine, uključujući i 498 prijedloga Bošnjaka koji su također učestvovali u javnoj raspravi. Pored toga, Akcioni plan za manjine nije razmatran ni usvojen na Savjetu za nacionalne manjine Vlade Republike Srbije čime nije dobio zvaničnu podršku nacionalnih manjina, tako da ovaj Akcioni plan za manjine nema potreban legitimitet.

Ovakav Akcioni plan ne pruža Bošnjacima nikakvu nadu ni perspektivu za rješavanje njihovih vitalnih interesa, jer bošnjački narod, koji čini brojčanu manjinu u Srbiji, ima mnogo nagomilanih problema i veliki broj neriješenih pitanja, kao što je pitanje nestalih Bošnjaka, otmica, masovnih zločina počinjenih nad Bošnjacima u Sandžaku, kao rezultat organizovanog državnog terora nad Bošnjacima tokom 90-tih, te neriješen status Bošnjaka i status Sandžaka.

2. U predloženom nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina izvršene su izmjene i dopune u više od pedeset posto osnovnog teksta, izmjenama i dopunama mijenja se 20 članova zakona od ukupno 25 članova koliko ovaj zakon i ima, uz dodavanje novih 6 članova. čime je na osnovu člana 47. stav 2. Jedinstvenih metodoloških pravila za izradu propisa, („Službeni glasnik RS“, br. 21/2010), stečen uslov za donošenje novog zakona.

Da nadležno ministarstvo formira novu radnu grupu za izradu novog zakona, u kojoj predstavnici manjina neće biti ignorisani i čiji će prijedlozi biti uvaženi i unešeni u konačni tekst zakona. Na taj način će se pružiti mogućnost nacionalnim manjinama da preko svojih predstavnika suštinski učestvuju u oblikovanju ovog ključnog dokumenta za ostvarivanje prava nacionalnih manjina

3. Prednacrt Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina ne može se posmatrati kao pomak naprijed u kreiranju pravnog i političkog ambijenta koji položaj, prava i slobode nacionalnih manjina kao i uređivanje njihovog institucionalnog organizovanja i djelovanja podiže ljestvicu više u odnosu na postojeće stanje, već se sa sigurnošću može reći da je spušta nekoliko ljestvica niže.

Država i nacionalne manjine u ovom procesu izmjene manjinskog zakonodavstva pošli su sa različitih pozicija, pogleda i očekivanja.

Brojčanom dominacijom u radnim grupama, ignorisanjem i neprihvatanjem prijedloga i zahtijeva predstavnika nacionalnih manjina, kao i nizom drugih propusta nadležni državni organi su izradili prednacrt Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina koji u velikoj mjeri zadržava loše postojeće stanje ili ga dodatno pogoršava uz vrlo

rijetke pozitivne pomake kao što je to slučaj u pogledu ovlašćenja nacionalnih saveta u upravljaju ustanovama obrazovanja.

Institut samouprave nacionalnih manjina prednacrtom Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina je obesmišljen i suočen sa nizom nedostataka i problematičnih rješenja te isti ne daje nijedno rješenje na probleme sa kojima su se u dosadašnjem radu susretali Nacionalni saveti niti na bilo koji način doprinosi pravilnom ustrojstvu nacionalnih saveta i njihovom efikasnom i djelotvornom radu i djelovanju.

Ključni nedostaci prednacrta Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina biće dalje detaljno razrađeni po oblastima.

I Pravni položaj i način ostvarivanja samouprave nacionalnih manjina

Samouprava nacionalnih manjina, može biti obezbijeđena na teritorijalnom i na neteritorijalnom principu, predstavlja institut javnog prava pomoću kojeg se obezbjeđuje efikasno učešće pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i odlučivanju u jednoj državi.

Pravo nacionalnih manjina na samupravu u Republici Srbiji, utvrđeno je Ustavom Republike Srbije (čl. 75. st. 3.), međutim ovim prednacrtom zakona, kao ni postojećim Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, ali nijednim drugim zakonom Republike Srbije nije određen pojam samouprave nacionalnih manjina, uslovi i način pod kojima se ista ostvaruje.

Nužno je ovaj vid samouprave ovim zakonom razraditi te odrediti njen pojam, uslove i način pod kojim se ostvaruje.

II Pravni položaj (definicija) nacionalnih saveta

Važeći Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, kao ni prednacrt istog u sebi ne sadrže norme koje definišu pravni položaj odnosno definiciju nacionalnih saveta nacionalnih manjina.

Iako su nacionalni savjeti institucije izabrane na neposrednim izborima ili putem elektorske skupštine, shodno Ustavu i zakonu, do danas nije uređen njihov pravni položaj pa je i samoj državi nepoznato da li se radi o nekoj vrsti organa, tijela, organizacije ili ustanove.

Prednacrt Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina nije dao odgovor na pitanje da li je Nacionalni savet nacionalne manjine, kao instrument ostvarivanja samouprave nacionalne manjine, organ, tijelo, organizacija, ustanova, služba, udruženje ili nevladina organizacija?

Prednacrtom Zakona o nacionalnim savetima kao i postojećim tekstom važećeg zakona, koji Nacionalni savet definišu kao pravno lice, nije određeno o kojoj vrsti pravnog lica se radi a prema statusu, oblastima u kojima djeluje i ovlašćenjima kojima raspolaže, da li se radi o javno - pravnom licu ili o privatno - pravnom licu (kulturna, sportska, naučna i druga udruženja i nevladine organizacije).

III Odnos Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina sa drugim zakonima

Jedan od ključnih problema koji se javljao o primjeni Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina jeste bila njegova neusaglašenost sa drugim zakonima.

Odredbe drugih zakona u velikoj mjeri suspendovali su i onemogućili primjenu Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina jer su svojim odredbama na drugačiji način rješavali istovjetna pitanja u odnosu na Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina. U praksi su uvijek primijenjivana rješenja propisana normama drugih zakona, iako se istim umanjuje nivo stečenih prava.

Kako bi se osiguralo ostvarivanje ustavom garantovanih prava pripadnicima nacionalnih manjina i zaštitilo od daljeg unižavanja neophodno je da se prije svega propiše da ukoliko su odredbe u drugim zakonima suprotne odredbama Zakona o nacionalnim savetima da će primjenjivati norme Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina.

Jedna od ključnih slabosti ovog prednacrta jeste nepostojanje ovakve norme koja pored pravne sigurnosti, vladavine prava obezbeđuje i adekvatnu zaštitu jer otklanja mogućnost umanjivanja nivoa propisanih i stečenih prava.

Obaveza propisivanja norme ovog tipa u Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, proističe iz člana 105. Ustava Republike Srbije kojim je propisano da se o zakonima kojima se uređuju uživanje individualnih i kolektivnih prava pripadnika nacionalnih manjina donose većinom glasova svih narodnih poslanika.

Pravni sistem Republike Srbije poznaje ovakve primjere, jer su u zakonima o privatizaciji i javnoj svojini uvrštene i identične norme., što je jasan pokazatelj da je ta državne organe efikasno uređivanje ovog pitanja iznad potreba, interesa, položaja i prava pripadnika nacionalnih manjina koji u R. Srbiji čine više od 17% ukupnog stanovništva.

Nepostojanje ove norme u velikoj mjeri umanjuje značaj ovog zakona i kao i do sada biće prisutna praksa da je primjena Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina odraz volje pojedinaca a nikako njihova obaveza, što je suprotno načelima vladavine prava utvrđenih Ustavom Republike Srbije.

IV Saradnja nacionalnih saveta kroz Koordinaciju

Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina ali i drugi zakoni utvrđuju nacionalne savjete kao zajedničke predlagачe kandidata za određena tijela kao što su Nacionalni savet za kulturu, Nacionalni prosvetni savet, Savet REM-a, kao i u pojedinim tijelima na nivou lokalne samouprave i u drugim prilikama na osnovu zakona.

Koordinacija kao institucionalni oblik saradnje između samih Nacionalnih saveta prepoznata je od strane države, kao jedan od nosioca aktivnosti u Akcionom planu za ostvarivanje prava nacionalnih manjina ili kao jedan od partnera u njegovoj realizaciji.

Imajući u vidu navedeno, potrebno je bilo ovim prednacrtom zakona predvidjeti Koordinaciju nacionalnih saveta nacionalnih manjina kao zakonom utvrđen oblik

saradnje nacionalnih saveta, odnosno kao tijelo putem koga nacionalni savjeti zajedno učestvuju u predlaganju kandidata za izbor različitih tijela na državnom, pokrajinskom i lokalnom nivou i putem kojeg shodno svojim interesima ostvaruju zajedničke ciljeve.

V Osnivanje i pravni položaj ustanova čiji je osnivač nacionalni savet

Iako je zakonom dato pravo nacionalnim savjetima da osnivaju svoje ustanove, zakon nije dalje razradio koji je stvarni položaj takvih ustanova u pravnom sistemu.

Ustanove osnovane od strane nacionalnog saveta moraju imati pravni položaj jednak pravnom položaju javnih ustanova te da se kao takve projektno djelimično ili u cjelini finansiraju iz budžeta Republike, pokrajine i lokalne samouprave. U tom smislu ovaj prednacrt zakona je potrebno izmijeniti i dopuniti.

VI Naziv nacionalnog saveta na jeziku i pismu nacionalne manjine

Svaka nacionalna manjina, u skladu zakonu, ima pravo koristiti svoj jezik i pismo u skladu sa svojim pravopisom u tradicijom.

Prednacrt ovog zakona nije uvažio tu činjenicu te je izostala odredba po kojem se nacionalnom savetu daje pravo da samostalno odlučuje o svom nazivu na jeziku i pismu nacionalne manjine koju predstavlja. Potrebno je, takođe, Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina stvoriti pravni okvir koji će Nacionalnim savetima dati pravo da svoj naziv na jeziku i pismu nacionalne manjine koju predstavljaju koriste u pravnom prometu ravnopravno sa nazivom na srpskom jeziku.

VII Unutrašnja organizacija nacionalnog saveta

Sposobnost Nacionalnog saveta da, u najboljem interesu nacionalne manjine koju predstavlja, uspješno vrši svoju funkciju i povjerena ovlašćenja u velikoj mjeri zavisi od njegove unutrašnje organizacije i načina na koji je isti ustrojena.

Postojeći Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina kao i prednacrt o izmjenama i dopunama navedenog zakona pitanje unutrašnje organizacije Nacionalnog saveta ne rješavaju na odgovarajući način i na niz otvorenih pitanja ne daju odgovore.

Interes i potreba Nacionalnih saveta jeste propisivanje odgovarajućih pravnih osnova putem kojih Nacionalni savet može širiti svoje kapacitete kako bi se u organu nadležnom za neposredno javnih ovlašćenja i izvršavanje odluka i drugih akata saveta mogao izabrati određen broj stručnjaka, koji bi doprinijeli efikasnijem radu saveta, a koji ne moraju biti izabrani članovi saveta.

Zakon takođe mora propisati minimalan i maksimalan broj članova izvršnog odbora Nacionalnog saveta.

Svođenje rada saveta samo na izabrane članove saveta odraz je namjere da se kapaciteti i funkcionalnost saveta svedu na minimum kako isti ne bi mogao da kvalitetno i efikasno izvršava obaveze koje su pred njim postavljene.

Još jedan u nizu nedostataka i manjkavosti predstavlja i činjenica da zakonom nije propisano ko mijenja predsjednika u slučaju njegove spriječenosti da vrši poslove utvrđene zakonom i statutom.

Imajući u vidu odgovornost predsjednika u pogledu funkcionisanja i zakonitog rada saveta potrebno je spektar ovlašćenja predsjednika ojačati u cilju zaštite i obezbjeđivanja zakonitog rada Nacionalnog saveta.

Nacionalnom savjetu je takođe potrebno dati osnov da, u skladu sa svojim potrebama kao i potrebama nacionalne manjine koju predstavlja, može obrazovati odbora za saradnju sa dijasporom i za nadzor i kontrolu ostvarivanja prava i položaja određene nacionalne manjine.

S tim u vezi, potrebno je da se Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina propiše, još i da:

- Nacionalni savet, na predlog predsjednika, može izabrati jednog ili više potpredsjednika iz reda članova nacionalnog saveta;
- Predsednik Nacionalnog saveta svojim aktom određuje jednog od potpredsjednika ili predsjednika Izvršnog odbora da vrše pojedine poslove i njegove nadležnosti usljed njegove spriječenosti da iste obavlja;
- Nacionalni savet, u skladu sa potrebama nacionalne manjine koju predstavlja, može obrazovati odbore za saradnju sa dijasporom i za nadzor i kontrolu ostvarivanja prava i položaja nacionalne manjine;
- Predsednik nacionalnog saveta: predstavlja i zastupa savet; usmjerava i usklađuje rad organa Nacionalnog saveta; ima pravo obustaviti od primjene svaki akt Izvršnog odbora i odbora Nacionalnog saveta ukoliko smatra da nisu u saglasnosti za zakonom i statutom; stara se o zakonitom korišćenju i raspolaganju finansijskim sredstvima i imovinom saveta; donosi pojedinačne akte za koje je ovlašćen zakonom, statutom ili opštim aktom saveta; saziva i predsjedava sjednicama savjeta; vrši i druge poslove utvrđene statutom i drugim aktima saveta;
- najmanje dve trećine članova izvršnog odbora, uključujući i predsjednika izvršnog odbora, moraju biti izabrani iz reda članova nacionalnog saveta. Ostali članovi izvršnog odbora ne moraju se birati iz reda članova nacionalnog saveta.

VIII Prava i dužnosti članova nacionalnih saveta

Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina kao ni prednacrt o izmjenama i dopunama istog uopšte ne tretiraju pitanje status, prava i dužnosti članova nacionalnih saveta.

Imajući u vidu način izbora članova nacionalnog saveta, njihov status i položaj mora se, bar u pogledu prava na plaćeno odsustvo sa posla radi prisustvovanja sjednicama Nacionalnog saveta i njegovih organa, izjednačiti sa pravom narodnih poslanika, pokrajinskih poslanika i odbornika.

Takođe, ovim zakonom se mora propisati da član Nacionalnog saveta ne može biti pozvan na krivičnu odgovornost zbog iznijetoga mišljenja ili davanja glasa na sjednici Nacionalnog saveta.

Ova vrsta nedostatka i manjkavosti u zakonu dovode u pitanje funkcionisanje i rad nacionalnog saveta, jer njegovim izabranim članovima ne pružaju ni minimum prava koja im omogućavaju da se nesmetano i bez posljedica po svoj radno-pravni status vrše svoje dužnosti u nacionalnom savjetu za šta su izabrani.

IX Nespojivost funkcija odnosno poslova

Prednactom izmjena i dopuna Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina predloženo je da član nacionalnog saveta ne može biti član organa političke strane.

Predložena odredba sporna je iz formalno-pravnih razloga, nelogična, nepotrebna i ne ispunjava ni minimum opravdanosti da bi postala sastavni dio zakona, te je stoga treba preformulisati da se ista ne odnosi na članove organa političke stranke nacionalne manjine, registrovane u skladu sa zakonom.

Članom 71. Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, registrovane političke stranke nacionalnih manjina utvrđene su kao jedan od ovlašćenih predlagača izborne liste za izbor članova nacionalnih saveta kada se isti biraju putem neposrednih izbora.

Članom 3. Zakona o političkim strankama propisano je da politička stranka nacionalne manjine je politička stranka čije je djelovanje, posebno usmjereno na predstavljanje i zastupanje interesa jedne nacionalne manjine i zaštitu i unapređenje prava pripadnika te nacionalne manjine u skladu sa ustavom, zakonom i međunarodnim standardima.

Imajući u vidu citirane odredbe ovih zakona potpuno je apsurdno jednog od ovlašćenih predlagača izborne liste uslovljavati, na taj način, strukturom izborne liste. Sporni prijedlog iz ovog prednacrta predstavlja presedan u pravnom poretku Republike Srbije. Sporna odredba nema uporište u Ustavu Republike Srbije niti bilo kom drugom važećem propisu na teritoriji Republike Srbije, niti postoji bilo kakav valjan i opravdan razlog da odredba ovakvog karaktera bude sastavni dio zakona.

Insistiranje na ovakvom zakonskom rješenju predstavlja otvoren pritisak na političko organizovanje nacionalnih manjina.

Ovim prijedlogom posebno se može naštetiti tzv „manjim nacionalnim manjinama“ čije političke stranke učešćem na izborima, iz objektivnih razloga, ne mogu ostvariti zastupljenost na republičkom, pokrajinskom a u pojedinim slučajevima ni na lokalnom nivou.

X Radni odnosi u nacionalnom savjetu

Rješenje predloženo u prednactru izmjena i dopuna Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina uskraćuje pravo nacionalnim savjetima da imaju stalno zaposlena lica, radi vršenja svih vrsta tehničkih i administrativnih poslova, službene prepiske sa pravnim i fizičkim licima, kao i drugih poslova neophodnih za normalno funkcionisanje i rad nacionalnih saveta.

Svođenje prava nacionalnih saveta da u radnom odnosu u nacionalnom savjetu mogu biti isključivo predsjednik saveta, predsjednik i članovi izvršnog odbora, za vrijeme trajanja mandata, jeste dodatno unižavanje i obesmišljavanje institucije nacionalnog saveta.

Ovako formulirana odredba za posljedicu će imati otpuštanje postojećih stalno zaposlenih u nacionalnim savjetima, koje su nacionalni savjeti primili u radni odnos u skladu sa svojim potrebama.

Pitanje radnih odnosa u nacionalnom savjetu treba riješiti na potpuno drugi način, te riješiti niz pitanja koja do sada nisu riješena.

Postojeći prijedlog se treba dopuniti na način da se u cjelini uredi pitanje radnih odnosa u nacionalnom savjetu, prevashodno propisivanjem prava nacionalnim savjetima da, pored funkcionera odnosno izabranih lica, prava iz radnog odnosa mogu ostvariti i druga lica angažovana za vršenje stručnih, tehničkih i administrativnih poslova te riješiti pitanje minulog rada za zaposlene u nacionalnom savjetu i propisati uslove za obavljanje stručnih i drugih poslova u nacionalnom savjetu kao što je npr obaveza polaganja državnog stručnog ispita, itd.

Opšta i posebna ovlašćenja nacionalnih saveta

XI Opšta ovlašćenja

Većina postojećih rješenja u zakonu, koja se odnose na ovlašćenja nacionalnih saveta, ne odgovaraju potrebama i interesima nacionalnih manjina, ista su nejasna, neprimjenljiva i u pravnom smislu ne mogu biti tretirana kao mehanizam za ostvarivanje samouprave nacionalnih manjina. Spektar opštih ovlašćenja (ali i posebnih) nacionalnih saveta uglavnom se odnosi na „učestvovanje u odlučivanju“, dok su ovlašćenja nacionalnog saveta u pogledu samostalnog odlučivanja, potpuno zanemarena, gotovo i da ne postoje ili su ista svedena na nivo donošenja normativnih akata Nacionalnog saveta i finansijskog plana.

Odluke i akti Nacionalnog saveta donijeti u procesu vršenja ovlašćenja, bilo da se radi o „učestvovanju u odlučivanju“ ili „odlučivanju“, u najvećoj mjeri su neobavezujuće za državne organe, organe AP i lokalne samouprave.

Nacionalni savet skoro pa u potpunosti je isključen iz konačnog donošenja odluka koje su od suštinskog značaja za položaj, prava i identitet nacionalne manjine koju predstavljaju, već u tim procesima učestvuje davanjem mišljenja koja nisu obavezujuća i po pravilu do sada nikada nisu imala bitan uticaj. Dakle, nacionalne manjine biraju svoje nacionalne savjete da isti u procesu donošenja odluka od suštinskog značaja za nacionalne manjine, davanju neobavezujuća mišljenja i bez mogućnosti da utiču na konačan ishod takvih odluka.

Nacionalnim savjetima nacionalnih manjina kao izabranim tijelima koja predstavljaju nacionalne manjine i preko kojih pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju svoje pravo na samoupravu, moraju se povjeriti javna ovlašćenja koja omogućuju suštinsko odlučivanje i učestvovanje u odlučivanju o pitanjima i onim javnim poslovima od posebnog značaja za nacionalnu manjinu koju predstavljaju.

Prednacrt izmjena i dopuna ovog zakona nije popravio postojeće nedostatke, manjkavosti i nelogičnosti kada su u pitanju ovlašćenja nacionalnih saveta.

Predmetnim prednacrtom moralo je biti propisano da način obilježavanja potvrđenih praznika nacionalne manjine propisuje nacionalni savet samostalno kao i da je takav akt obavezujući za državne organe, organe AP i organe lokalne samouprave. Nacionalnim

manjinama je priznato pravo da postojanje praznika ali način njihovog praznovanja ni u jednom propisu nije određeno niti postoji bilo koji organ nadležan za to.

Nacionalni savet mora biti ovlašćen da predlaže razrješenje odgovornih lica u državnim organima, organima AP i jedinica lokalne samouprave, ustanovama, javnim službama i organizacijama sa javnim ovlašćenjima kada utvrdi da onemogućavaju pojedinačno ili kolektivno pripadnike nacionalne manjine da koriste Ustavom i zakonom garantovana prava.

Nacionalni savet mora imati pravo po osnovu kojeg će biti ovlašćen da daje saglasnost na opšta akta državnih organa, organa AP i jedinica lokalne samouprave, javnih službi, ustanova i organizacija sa javnim ovlašćenjima kojima se tretiraju pitanja od značaja za nacionalnu manjinu u oblastima u kojima se ostvaruje pravo na samoupravu.

U cilju efikasnog učestovanja u procesu donošenja odluka koje se tiču položaja, prava i identiteta nacionalnih manjina nacionalni savet mora biti ovlašćen da predlaže način rješavanja pitanja od značaja za nacionalnu manjinu o kojima odlučuju državnim organi, organi AP i organi lokalne samouprave.

Državni organi, organi AP i lokalne samouprave, ustanove, javne službe i organizacije sa javnim ovlašćenjima vlasti, moraju se obavezati da su dužni da, u roku ne dužem od 15 dana, postupaju po zahtjevima Nacionalnog saveta za dostavljanje informacija, akata, dokumenata i drugog materijala u vezi sa vršenjem poslova za koje je Nacionalni savet ovlašćen. Isti se takođe moraju obavezati da su da u roku od 90 dana obavijeste nacionalni savet o mjerama i aktivnostima preduzetim po prijedlogu nacionalnog saveta, odnosno u kraćem roku ukoliko hitnost rješavanje određenog pitanja po svojoj prirodi to zahtjeva.

XII Posebna ovlašćenja nacionalnog saveta u oblasti obrazovanja

Kada su u pitanju ustanove od posebnog značaja za nacionalnu manjinu o oblasti obrazovanja, rješenja predviđena ovim prednacrtom mogu biti prihvatljiva uz određene minimalne korekcije.

Nacionalnom savjetu nacionalne manjine neophodno je propisati pravo da, u ustanovama u kojima se obrazovno-vaspitni rad na jeziku nacionalne manjine ne izvodi u većini odjeljenja, predloži jednog člana organa upravljanja, kako bi stekao pravo da prisustvom u organu upravljanja u takvim ustanovama obrazovanja prati ostvarivanje prava na obrazovanje na jeziku nacionalne manjine koju predstavlja.

O okviru posebnih nadležnosti, u oblasti obrazovanja, nacionalni savet nacionalne manjine neophodno je ovlastiti da prilikom predlaganja nastavnog plana i programa za predmete od posebnog značaja za nacionalne manjine, nacionalni savet predložit će istovremeno i sadržaje iz nastavnog plana i programa nastave koja se izvodi na srpskom jeziku koji će biti zamijenjeni sadržajima koji izražavaju posebnost nacionalne manjine iz oblasti historije, muzičkog vaspitanja i likovne umjetnosti.

Organi, tijela i organizacije nadležni za učešće u postupku donošenja i donošenje nastavnih planova i programa, za predmete koji izražavaju posebnost nacionalne manjine ne mogu mijenjati predložene sadržaje zadirući u terminološko određivanje pojmova, događaja i ličnosti.

U cilju implementacije prava na samoupravu, zaštite i očuvanja identiteta nacionalne manjine, kao i punog ostvarivanja prava na obrazovanje na maternjem jeziku, Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina moraju se propisati ograničenja po kojima organi, tijela i organizacije nadležni za učešće u postupku donošenja i donošenje nastavnih planova i programa, za predmete koji izražavaju posebnost nacionalne manjine ne mogu mijenjati predložene sadržaje, od strane nacionalnog saveta, zadirući u terminološko određivanje pojmova, događaja i ličnosti.

XIII Posebna ovlašćenja nacionalnog saveta u oblasti kulture

Imajući u vidu značaj kulture za očuvanje nacionalnog identiteta pripadnika nacionalnih manjina, nacionalnim savjetima se u ovoj oblasti moraju povjeriti ovlašćenja koja će biti osnov da nacionalni savjeti mogu jedan od ključnih faktora u očuvanju i unapređenju kulturnog identiteta pripadnika nacionalnih manjina.

Postojeći Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, kao i prednacrt izmjena i dopuna ovog zakona, koji je predmet ove analize, nisu na odgovarajući riješili pitanje ovlašćenja i uloge nacionalnog saveta u očuvanju kulture pripadnika nacionalnih manjina.

Shodno tome Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjine potrebno je propisati:

- da nacionalni savet daje saglasnost na izbor direktora ustanove kulture koja je proglašena za ustanovu od posebnog značaja za nacionalnu manjinu,
- da je strategija razvoja kulture nacionalne manjine koju donese nacionalni savet obavezujuća za ustanove kulture, čiji su osnivači Republika, AP i lokalna samouprava,
- ustanove kulture za koje je utvrđeno da su od posebnog značaja za nacionalnu manjinu podnose nacionalnom savjetu godišnji program rada na saglasnost, prije nego isti bude usvojen od strane osnivača, ukoliko je osnivač istih Republika, AP i lokalna samouprava, i
- da pokretna i nepokretna kulturna dobra za koje je utvrđeno da su od posebnog značaja za nacionalnu manjinu ne mogu ni na koji način biti tretirana bez prethodne saglasnosti nacionalnog saveta, odnosno ustanove osnovane od strane nacionalnog saveta koja se bavi proučavanjem, zaštitom i afirmacijom kulture

XIV Posebna ovlašćenja nacionalnog saveta u oblasti informisanja

Nacionalni savet, u oblasti informisanja, pored postojećih ovlašćenja, treba i da:

- daje predlog za raspodjelu sredstava koja se dodjeljuju putem javnog konkursa iz budžeta Republike, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave
- razmatra izvještaje Upravnog i Programskog odbora javnih medijskih servisa i daje saglasnost na programske sadržaje, predviđene programskom šemom, koje će emitovati na jeziku nacionalne manjine;
- daje mišljenje o kandidatima za odgovorne urednike na jezicima nacionalnih manjina u javnim medijskim servisima;
- prati ostvarivanje prava na informisanje na jeziku nacionalne manjine, kao javnom interesu Republike Srbije, i organima javne vlasti predlaže preduzimanje

odgovarajućih mjera i aktivnosti, a isti su dužni da u roku od 90 dana obavijeste nacionalni savet o mjerama preduzetim po prijedlogu nacionalnog saveta.

XV Posebne nadležnosti nacionalnog saveta u oblasti službene upotrebe jezika i pisma

Uzimajući u obzir, dosadašnji obim i strukturu ovlašćenja Nacionalnih saveta o oblasti službene upotrebe jezika i pisma, probleme koji se dugi niz godina ne rješavaju u ovoj oblasti a koji direktno utiču na onemogućavanje ostvarivanja ovog ustavom garantovanog prava neophodno je, Nacionalnim savjetima dati ovlašćenja da mogu i:

- donijeti odluku o uvođenju jezika i pisma nacionalne manjine u ravnopravnu službenu upotrebu u jedinicama lokalne samouprave u kojima jezik i pismo nacionalne manjine nisu u ravnopravnoj službenoj upotrebi a postoje zakonom propisani uslovi,
- naložiti nadležnom organu isticanje naziva jedinica lokalne samouprave, naseljenih mesta i drugih geografskih naziva na jeziku nacionalne manjine,
- naložiti ispisivanje imena organa koji vrše javna ovlašćenja, naziva jedinica lokalnih samouprava, naseljenih mesta, trgova i ulica i drugih toponima na jeziku i pismu nacionalne manjine, prema njenoj tradiciji i pravopisu, koji je u službenoj upotrebi;
- pratiti korišćenje jezika i pisma nacionalne manjine u upravnom i sudskom postupku i vođenju upravnog i sudskog postupka na jeziku nacionalne manjine, upotrebu jezika i pisma nacionalne manjine u komunikaciji organa javne vlasti sa građanima, izdavanju javnih, ličnih i putnih isprava i na jeziku i pismu nacionalne manjine, vođenje službenih evidencija i zbirki ličnih podataka na jezicima nacionalnih manjina i prihvatanje tih isprava kao punovažnih, upotrebu jezika i pisma nacionalne manjine na glasačkim listićima i radu predstavničkih tijela, kao i objavljivanje javnih poziva, obavještenja i upozorenja za javnost i nalaže nadležnim organima preduzimanje potrebnih radnji i mjera za otklanjanje utvrđenih propusta.

XVI Postupak izbora nacionalnih saveta (finansiranje izborne kampanje i organi za sprovođenje izbora)

Postojeći postupak izbora nacionalnih saveta (neposredni izbori) u potpunosti je suprotnosti sa Ustavom Republike Srbije, tačnije sa članom 52 Ustava kojim je propisano da „... Izborna pravo je opšte i jednako...“. Izborna pravila prilikom sprovođenja neposrednih izbora za izbor članova nacionalnih saveta u nepovoljan položaj stavljaju predlagачe izbornih lista koje učestvuju na izborima za nacionalne savjete u odnosu na predlagачe izbornih lista u izbornim procesima za izbor narodnih poslanika, pokrajinskih poslanika i odbornika u jedinicama lokalne samouprave. Taj nepovoljan položaj naročito se ogleda u uskraćivanju prava predlagачima izbornih lista za punopravno članstvo u organima za sprovođenje izbora ali i u pogledu finansiranja troškova izborne kampanje.

S tim u vezi Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina moralo bi da se propiše da:

- finansijska sredstva za sprovođenje izbora nacionalnog saveta obezbjeđuju se iz budžeta Republike Srbije, prema specifikaciji ukupnih planiranih troškova koju sporazumno utvrđuju Ministarstvo i Republička izborna komisija;
- finansiranje troškova izborne kampanje za izbor članova Nacionalnog saveta koji se biraju neposredno obezbjeđuju se u budžetu Republike Srbije;
- sredstva iz javnih izvora za pokriće troškova izborne kampanje obezbjeđuju se u godini u kojoj se održavaju redovni izbori, u iznosu od 0,03% poreskih prihoda budžeta Republike Srbije;
- u slučaju održavanja vanrednih izbora, nadležni organi su dužni da obezbede odgovarajuća sredstva u gore predloženom iznosu;
- za finansiranje troškova izborne kampanje shodno će se primijeniti odredbe Zakona o finansiranju političkih aktivnosti;
- je nadležno ministarstvo dužno da obezbedi odgovarajuće tehničke mogućnosti kako bi zainteresovani pripadnik nacionalne manjine provjeru upisa u poseban birački spisak mogao izvršiti elektronski preko zvaničnog sajta ministarstva i Republičke izborne komisije;
- neposredne izbore za članove nacionalnog saveta sprovode organi koji sprovode izbore za narodne poslanike;
- organi za sprovođenje izbora rade u stalnom i proširenom sastavu;
- organi za sprovođenje izbora rade u proširenom sastavu od dana utvrđivanja tog sastava do završetka izbora;
- organi za sprovođenje izbora odlučuju većinom glasova članova u stalnom, odnosno proširenom sastavu.
- predlagači proglašanih izbornih lista imenovaće članove organa za sprovođenje izbora u proširenom sastavu u roku i na način propisan Zakonom o izboru narodnih poslanika i aktima Republičke izborne komisije;
- birački odbor u stalnom sastavu čine: predsjednik i najmanje dva člana, a u proširenom sastavu i po jedan predstavnik podnosioca izborne liste.
- predsjednik i članovi biračkog odbora imaju zamjenike.
- podnosioci izbornih lista mogu se sporazumjeti da u birački odbor odrede zajedničkog predstavnika.
- Republička izborna komisija obrazuje birački odbor i imenuju predsjednika, članove i njihove zamjenike.
- članovi biračkog odbora, radnih tijela Komisije i stručni radnici u Službi Narodne skupštine koji učestvuju u radu organa za sprovođenje izbora imaju pravo na naknadu za rad koju utvrđuje Komisija.

XVII Konstituisanje nacionalnih saveta

Postojeće rješenje koje tretira način konstituisanja nacionalnog saveta nije adekvatno i u praksi može dovesti da se nacionalni savet, nakon održanih izbora ne konstituiše. U cilju otklanjanja te vrste prepreke potrebno je da se postojeće rješenje zamijeni rješenjem po kojem je Nacionalni savet konstituisan potvrđivanjem više od polovine mandata svih članova nacionalnog saveta i izborom predsjednika nacionalnog saveta.

XVIII Finansiranje nacionalnih saveta

Finansiranje nacionalnih saveta nije precizno uređeno postojećim Zakonom o nacionalnim savetima. Minimalna sredstva koja se izdvajaju iz republičkog budžeta, kao i odbijanje finansiranja nacionalnih saveta od strane lokalnih samouprava u velikoj mjeri onemogućavaju nacionalne savjete da adekvatno zastupaju i predstavljaju nacionalne manjine i vrše poslove koji su im povjereni zakonom.

Shodno tome nameće se potreba da se pitanje finansiranja nacionalnih saveta potpuno drugačije uredi i da se isto precizira u pogledu planiranih iznosa i načina raspodjele.

S tim u vezi neophodno je propisati i da:

- sredstva predviđena budžetom Republike Srbije za finansiranje redovne djelatnosti nacionalnih saveta nacionalnih manjina ne mogu biti manja od 0,05 procenata od poreskih prihoda budžeta Republike Srbije;
- sredstva predviđena budžetom autonomne pokrajine za finansiranje redovne djelatnosti nacionalnih saveta nacionalnih manjina ne mogu biti manja od 0,15 procenata od poreskih prihoda budžeta autonomne pokrajine.
- sredstva predviđena budžetom jedinice lokalne samouprave za finansiranje redovne djelatnosti nacionalnih saveta nacionalnih manjina ne mogu biti manja od 0.5 procenata od poreskih prihoda budžeta jedinice lokalne samouprave.
- sredstva koja se obezbjeđuju u budžetu Republike Srbije raspoređuju se tako da se 30% raspoređuje u jednakim iznosima svim registrovanim nacionalnim savjetima u Republici Srbiji, a ostatak sredstava (70%) srazmjerno broju pripadnika određene nacionalne manjine koju nacionalni savet predstavlja, programskih i projektnih aktivnosti nacionalnog saveta, obilježavanju potvrđenih praznika nacionalne manjine i manifestacija od posebnog značaja za nacionalnu manjinu, ukupnom broju ustanova ili drugih organizacija čija su osnivačka prava, djelimično ili u cjelini prenijeta na nacionalni savet ili su proglašene ustanovama od posebnog značaja za nacionalnu manjinu obimu aktivnosti tih ustanova ili drugih organizacija

XIX Budžetski fonda za nacionalne manjine

Budžetski fond za nacionalne manjine, koji kroz nekoliko zakona, pravno egzistira još od 2002. godine ali do sada nikada nije priveden namjeni niti je ikada stavljen u funkciju predviđenu zakonom, predstavlja važan instrument u unapređenju prava i položaja pripadnika nacionalnih manjina, kao i očuvanju njihove kulture i identiteta jer su se upravo iz tog Fonda trebale finansirati projektne aktivnosti Nacionalnih saveta ali i udruženja pripadnika nacionalnih manjina.

Imajući u vidu značaj ovakvog Fonda, neophodno je isti predvidjeti kao posebno pravno lice sa svojim organima i budžetom koji ne može biti manji od 0,05% poreskih prihoda budžeta Republike Srbije u toku jedne budžetske godine.

Budžetskim fondom za nacionalne manjine, vršilo se finansiranje i sufinansiranje programa i projekata nacionalnih manjina u oblastima obrazovanja, kulture, informisanja, službene upotrebe jezika i pisma, kao i u drugim oblastima od značaja za

unapređenje položaja nacionalnih manjina, očuvanja tradicije, identiteta i posebnosti nacionalnih manjina, a sve u cilju njihovog opšteg razvoja.

Zakonom o budžetu Republike Srbije obezbedit će se sredstva u iznosu od 0,05% poreskih prihoda budžeta Republike Srbije, namijenjena budžetskom fondu za nacionalne manjine, koja se putem javnog konkursa dodjeljuju za finansiranje i sufinansiranje odgovarajućih programa i projekata.

Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjine, pored navedenog može se i propisati obaveza donošenja posebnog zakona o navedenom fondu.

XX Saradnja sa institucijama i organizacijama u inostranstvu

Prednactom izmjena i dopuna Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina predloženo je da se saradnja nacionalnih saveta sa sličnim organizacijama u regionu i inostranstvu mora odvijati u okvirima spoljne politike Republike Srbije.

Navedeni prijedlog je u suprotnosti sa Ustavom Republike Srbije kojim je u stavu 3. člana 80. Propisano da „Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na nesmetane veze i saradnju sa sunarodnicima izvan teritorije Republike Srbije.“

Umjesto predmetne sporne odredbe zakonom treba propisati da Nacionalni savet, u skladu sa zakonom, sarađuje sa međunarodnim i regionalnim organizacijama, sa organizacijama i ustanovama u matičnim državama ili državama u kojima sunarodnici nacionalne manjine koju nacionalni savet predstavlja žive u značajnom broju, kao i sa nacionalnim savjetima ili sličnim tijelima nacionalnih manjina u drugim državama u cilju očuvanja tradicije, identiteta i posebnosti nacionalne manjine, kao i unapređenju prava i položaja pripadnika nacionalne manjine u oblastima u kojima se ostvaruje pravo na samoupravu.

XXI Kaznene odredbe

Jedan od glavnih nedostataka koji je obesmislio primjenu važećeg Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina jeste nepostojanje adekvatnih kaznenih odredbi. Nažalost i prednact izmjena i dopuna ovog zakona ponovo je ovo važno pitanje ostavio neriješeno, čime se primjena ovog zakona i u budućnosti ostavlja na volju pojedinaca koji rukovode određenim strukturama javne vlasti, te se ponovo nesprovođenje ovog zakona neće sankcionisati čime su direktno ugrožena ustavom garantovana prava pripadnicima nacionalnih manjina.

BOŠNJAČKO NACIONALNO VIJEĆE
Predsjednik
Dr. Sulejman Ugljanin

